

Raadsvoorstel

Datum vergadering: 7 november 2024
Agendapunt: 4
Onderwerp: Programmabegroting 2025 - 2028
Portefeuillehouder: wethouder Rien Wijdeven

Heesch, 24 september 2024

Inleiding

Hierbij bieden wij u de Programmabegroting 2025 en de meerjarenbegroting 2026-2028 aan.

In de kadernota die in het voorjaar gepresenteerd is hebben we geconstateerd dat de gemeentelijke opgaven fors zijn. Bernheze is een ontwikkelgemeente met een grote bouwopgave en bijbehorende mobiliteitsvraagstukken. Daarnaast willen we investeren in groen en biodiversiteit en zetten we in op bestaanszekerheid. Als gemeente Bernheze hebben we een stevige basis om op voort te bouwen. We zijn een veerkrachtige en financieel gezonde gemeente. We zijn vastbesloten om onze ambities niet alleen voor deze periode, maar ook voor de toekomst te verwezenlijken. De komende jaren hebben we echter ook te maken met een andere financiële horizon en tekorten op de arbeidsmarkt.

De beschikbare middelen en de knellende arbeidsmarkt hebben invloed op wat we kunnen uitvoeren en de manier waarop we dat doen in de komende jaren. De afnemende Rijksbijdrage vanaf 2026, de rentestijging en oplopende loon- en materiaalkosten verminderen de beschikbare ruimte in de begroting. De sluitende begroting van 2025 is het resultaat van weloverwogen keuzes:

- we schuiven ambities door
- beleidsintensiveringen te schrappen
- inzet van de verhoogde onderuitputting van het BTW – compensatiefonds
- Het hierna resterende tekort dekken we door een extra aanpassing van het OZB-tarief en het benutten van het plafond maximale begrotingsruimte voor een aantal activiteiten met een incidenteel karakter.

Vanwege de afnemende Rijksbijdrage vanuit het gemeentefonds zetten we de ingeslagen koers door om ook in 2026 een sluitende begroting te presenteren. In het najaar van 2024 zijn we gestart met het in beeld brengen van de mogelijkheden. De gemeente kan hierbij aan meerdere knoppen draaien. De eerste knop gaat over de wettelijke en niet-wettelijke taken. Is de gemeente verplicht om iets uit te voeren? Zo nee, dan kunnen keuzes worden gemaakt. De tweede knop is bekijken of bijstelling van de gemeentelijke ambities mogelijk is. De derde knop is zorgen dat er meer geld binnenkomt, waarbij we ook kijken naar gemeentelijke heffingen en belastingen. In vergelijking met gemeenten in de regio zijn de gemeentelijke lasten in Bernheze relatief laag (begroting 2025-2028, paragraaf A. Lokale heffingen).

We zijn realistisch en voorbereid. Als de financiële ontwikkelingen tegenzitten, kunnen we onze reserves aanspreken, maar met de nodige voorzichtigheid. Zo behouden we onze veerkracht en kunnen we blijven bouwen aan een toekomstbestendig Bernheze. In tijden van verandering en uitdagingen blijven we oog houden voor elkaar. We willen de taakvelden zoals zorg, onderwijs en veiligheid zoveel mogelijk ontzien. Onze bewoners en ondernemers verdienen een gemeente die hen ondersteunt en beschermt. Daar blijven we ons onverminderd voor inzetten, los van financiële uitdagingen.

Voorstel

1. De programmabegroting 2025 vaststellen en daarmee de budgetten per programma en de geplande investeringen 2025 autoriseren.
2. De meerjarenbegroting 2026-2028 voor kennisgeving aannemen.

Argumenten

1.1 Met het vaststellen van de begroting door de gemeenteraad wordt voldaan aan de wettelijke verplichting van artikel 191 van de gemeentewet.

Op grond van de gemeentewet biedt het college voor het begin van het begrotingsjaar de begroting voor het komende jaar aan de gemeenteraad aan. Met de vaststelling van de begroting door de gemeenteraad worden voor het college de uitvoeringskaders vastgesteld en voor de gemeenteraad de controlerende kaders. Tevens autoriseert uw raad het college voor het aanwenden van de in de begroting opgenomen exploitatiebudgetten inclusief de investeringen. Hierdoor stelt uw raad het college in staat om binnen de gegeven kaders uitvoering te geven aan de programma's en de investeringsagenda. Over afwijkingen van de uitvoering van de plannen en de budgetten zullen wij uw raad gedurende het begrotingsjaar 2025 op programma-niveau via de tussentijdse rapportages informeren. In de jaarrekening 2025 legt het college tenslotte de eindverantwoording over het jaar 2025 af.

1.2 De begroting 2025 is structureel en reëel in evenwicht.

De begroting 2025 sluit op nul. Uitgangspunt is dat de gemeente zelf verantwoordelijk is voor een gezond financieel beleid en beheer. De provincie is als toezichthouder alert en reageert op beslissingen met financiële consequenties die het begrotingsevenwicht kunnen aantasten. De beoordeling van de begroting vindt plaats aan de hand van het toezichtscriterium 'structureel en reëel begrotingsevenwicht'. Voor de bepaling van het toezicht voor het begrotingsjaar 2025 wordt uitsluitend de jaarschijf 2025 beoordeelt.

De begroting is structureel in evenwicht en we gaan er dan ook vanuit dat we repressief toezicht krijgen voor het begrotingsjaar 2025.

Tabel 1. Overzicht begrotingssaldi

	2025	2026	2027	2028
Begrotingssaldi	0	2.273.204	2.191.508	1.820.448
		tekort	Tekort	tekort

1.4 De lastendrukaanpassing hebben we beperkt.

Voor de onroerende zaakbelasting houden we rekening met een tariefsaanpassing ter hoogte van de inflatie van 2,3%. Daarnaast stellen we een extra aanpassing voor van 2,7%. Deze extra aanpassing vinden we acceptabel gezien de uitdaging waarvoor we staan om te komen tot een structurele sluitende begroting vanaf 2026.

In onderstaande tabel hebben we de ontwikkeling van de gemiddelde lastendruk weergegeven ten opzichte van het belastingjaar 2024.

		2024 met inciden- tele kortingen in 2024	2024 excl. inciden- tele kortingen in 2024	2025	Wijziging t.o.v. 2024 (incl. incidentele kortingen 2024) (kolom 3 t.o.v 1)	Wijziging t.o.v. 2024 (excl. incidentele kortingen 2024) (kolom 3 t.o.v. 2)
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
		Bedrag	Bedrag	Bedrag	%	%
Woningen	Eigenaar	564,15	564,15	592,41	5,01%	5,01%
	Gebruiker	246,90	278,90	278,90	12,96%	0%
	Eigenaar en gebruiker	811,05	843,05	871,31	7,43%	3,35%
Niet-wonin- gen	Eigenaar	1.579,30	1.605,79	1.680,37	6,40%	4,64%
	Gebruiker	1.172,37	1.194,64	1.253,26	6,90%	4,91%
	Eigenaar en gebruiker	2.751,67	2.800,44	2.933,63	6,61%	4,76%

Toelichting op bovenstaande tabel:

In 2024 is door de gemeenteraad besloten tot een aantal incidentele teruggaven, namelijk een korting van € 20,- op het vastrecht afval, een generieke teruggave aan alle huishoudens van € 12,-, en voor bedrijven de inhaalindex 2023 van 1,9% niet door te berekenen.

Daarnaast is in de raadsvergadering op 25 januari 2024 een motie aangenomen om de ondergrondse inzamel punten voor incontinentiemateriaal en wegwerpluiers in alle kernen van Bernheze open te houden tot er een werkbaar alternatief beschikbaar is. In 2024 hebben we deze kosten niet opgenomen in het tarief. De kosten van de luierinzameling zijn gelijk aan gemiddeld € 7,- per huishouden. Dit leidt vanaf 2025 echter niet tot een tariefsaanpassing omdat er nog voldoende ruimte is binnen de totale afvalstoffenheffing.

In kolom (4) is de gemiddelde lastendrukontwikkeling in beeld gebracht rekening houdende met deze incidentele teruggaven in 2024 en de motie betreffende de luierinzameling.

We hebben voor de beeldvorming een extra kolom toegevoegd. In kolom 5 houden we geen rekening met de incidentele teruggaven in 2024.

2.1 De gemeenteraad autoriseert het college slechts voor het doen van uitgaven voor het komende begrotingsjaar 2025.

Op grond van de gemeentewet biedt het college een begroting aan voor het komende begrotingsjaar en een meerjarenraming voor minimaal de drie daaropvolgende jaren. In het kader van de budgetautorisatie wordt het college slechts geautoriseerd tot het doen van uitgaven voor het komende jaar en wordt door de gemeenteraad uitsluitend de begroting 2025 vastgesteld. De meerjarenraming wordt voor kennisgeving aangenomen.

Risico's

Septembercirculaire gemeentefonds 2024

De uitkomsten van de septembercirculaire zijn niet in de programmabegroting 2025 en de meerjarenraming 2026-2028 verwerkt. Zoals gebruikelijk zullen wij uw raad zo spoedig mogelijk na het ontvangen van deze circulaire informeren over de uitkomsten. De financiële effecten van

de septembercirculaire verwerken we in de eerste tussentijdse rapportage 2025 en in het meerjarenperspectief 2026-2029.

Specifieke uitkeringen

De vergoeding voor de uitvoering taken die door het rijk bij gemeenten worden neergelegd, vindt steeds vaker plaats door middel van specifieke uitkeringen, de zgn. SPUK's. Deze SPUK's zijn vaak niet voorzien en worden gedurende een uitvoeringsjaar beschikbaar gesteld. Aan deze SPUK's is altijd een (beperkte) bestedingstermijn verbonden waardoor dit extra niet voorzienbare inzet van formatie vraagt. Dit heeft ook gevolgen op de uitvoering van onze lokale projecten. Die kunnen hierdoor namelijk onder druk komen te staan.

Kosten en dekking

De exploitatiesaldi laten voor alle jaren een negatief saldo zien met uitzondering van het jaar 2025. Het jaar 2025 stelt uw gemeenteraad vast. De jaren 2026 tot en met 2028 neemt u voor kennisgeving aan.

Onze vermogenspositie is solide. We beschikken per 1-1-2025 over een risicoreserve van € 5,2 miljoen en een vrij besteedbare reserve van € 23 miljoen.

Communicatie

Na besluitvorming in het college zal actief gecommuniceerd worden met de inwoners.

Vervolg

De vastgestelde programmabegroting versturen we aan het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant en het Centraal Bureau voor Statistiek (CBS).

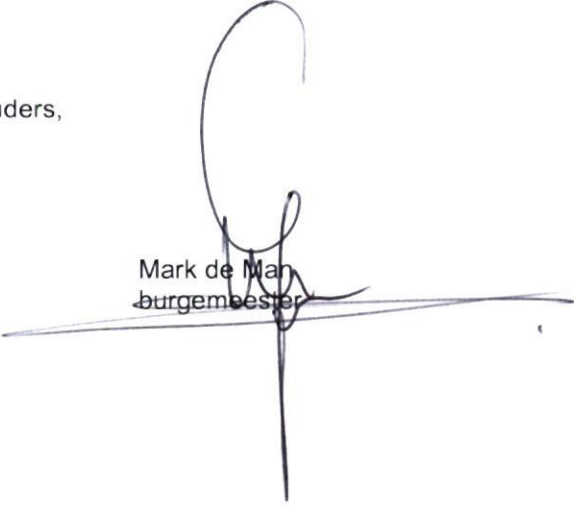
Bijlage(n): De bijlage(n) zijn digitaal beschikbaar.

- Programmabegroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028

Burgemeester en wethouders,

Peggy Hurkmans
secretaris

Mark de Man
burgemeester